

Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni programmi 2020-2023 seletuskiri

Sisukord

1. Programmi taust ja vajalikkuse põhjendus.....	1
2. Programmi eesmärk ja mõõdikud	1
3. Programmi meetmed ja tegevused	3
3.1 Meede 1. Teaduse kõrge taseme ja mitmekesisuse kindlustamine.....	3
3.2 Meede 2: TAI ühiskondliku ja majandusliku kasu suurendamine	6
3.3 Meede 3: Majandusstruktuuri muutev TAI lähtub nutikast spetsialiseerumisest.....	8
3.4 Meede 4: Eesti osaluse ja nähtavuse suurendamine rahvusvahelises TAI alases koostöös	10
4. Programmi elluviimist toetavad ja võimaldavad poliitikainstrumentid.....	11
5. Programmi tegevuste eeldatav mõju läbivatele teemadele.....	12
6. Programmi juhtimiskorraldus.....	12
7. Tegevuskava.....	14

1. Programmi taust ja vajalikkuse põhjendus

Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni programm on koostatud Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2014-2020 „Teadmistepõhine Eesti” (*edaspidi TAI strateegia*)¹ eesmärkide täitmiseks. Programm on koostatud vastavalt „Riigieelarve seaduse” § 19 lõikele 5, § 20 lõikele 4 ning on ühtlasi aluseks teaduse tulemusvaldkonnas programmipõhiseks eelarvestamiseks Haridus- ja Teadusministeeriumis. Käesolev programm lähtub TAI strateegia eesmärkidest, meetmetest ja tegevustest.

Programmi rakendamine peab tagama Eesti TAI süsteemi koordineeritud arendamise ja võimekuse tõusu, arvestades riigi eelarvestrateegiaga, struktuurivahendite kasutamise rakenduskavaga aastateks 2014-2020 (OP) ja muude riiklike tegevuskavadega. Samuti peab rakendamine arvestama TAI strateegiaga külgnevate ja osaliselt kattuvate valdkondade strateegiate ja arengukavadega (nt Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014-2020).

2. Programmi eesmärk ja mõõdikud

Programm käsitleb Eesti ees seisvaid väljakutseid TAI korraldusele, ettevõtlusele ja majanduse konkurentsivõimele, avalikule sektorile ning TA&I poliitika kujundamisele. Programm on suunatud ühiskonna jätkusuutliku arengu toetamisele teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni kaudu. See aitab kaasa Eesti pikaajaliste arengustrateegiate eesmärkide saavutamisele.

Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni arendamise üldeesmärk on luua soodsad tingimused tootlikkuse ja elatustaseme kasvuks, heaks hariduseks ja kultuuriks, Eesti kestmiseks ja arenguks.

Programmi vastavus TAI strateegia ning riigi eelarvestrateegiale

Käesoleva programmi sisulised eesmärgid, tegevused ja struktuur tulenevad otseselt TAI strateegiast ning on koostatud selle järgi. Programmi rahastamiskava tuleneb 2020.a riigieelarve seadusest ning kehtivast riigi eelarvestrateegiast 2020-2023, kus on sätestatud ministeeriumite kululaed. Kuigi TAI strateegia rahastamiskavas on kirjas, et teadus- ja arendustegevuse rahastamine riigi- ja kohalikust eelarvest

¹ Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2014-2020 „Teadmistepõhine Eesti“ heakskiitmine – Riigi Teataja III, 29.01.2014, 2.

tõstetakse 2015. aastaks 1%-le SKPst ja edaspidi hoitakse seda sel tasemel, siis 2020.a riigieelarve seadus ning kehtiv riigieelarvestrateegia ei ole sellega kooskõlas (st tegelik rahastamise maht jääb TAI strateegias seatud sihttasemele alla). Programmi elluviimisel arvestatakse TAI strateegia sisulisi eesmärke ja tegevusi, kuid tegevuste mahu ja ulatuse juures on võimalik tegutseda ulatuses, mis eelarvelised võimalused ette näevad. Seetõttu on iga meetme juures kirjeldatud ka TAI strateegia täitmise prognoosi, sh mõnel juhul ei ole TAI strateegias seatud sihttasemed olemasoleva ressursiga tõenäoliselt saavutatavad.

Mõõdik	2016	2017	2018	2019	2020 ²	2021	2022	2023	TAI strateegia täitmise prognoos
				Sihttase					
Teadus- ja arendustegevuse investeeringute tase, % SKPst	1,25	1,28	1,4	2,8	3	3	3	-	Strateegia sihttaseme täitmine ei ole praeguse rahastamiskavaga realistlik, kuna avaliku ja erasektori investeeringud on TAI eesmärkidest maas. Prognoositav tase 2020 on 1,0-1,5% SKPst. Strateegia eesmärgi täitmine eeldab lisavahendeid.
sh erasektori TA investeeringute tase, % SKPst	0,64	0,60	0,59	1,8	2	2	2	-	Praeguse rahastamiskavaga ei ole eesmärgi täitmine realistlik, kuna erasektori investeeringud on alates 2012.a aasta-aastalt vähenenud ja kaugenenu TAI strateegia eesmärkidest (kuigi 2015 toimus kerge taastumine). Prognoositav tase 2020 on 0,6-0,7% SKPst. Strateegia eesmärgi täitmine eeldab lisavahendeid.
Ettevõtete tootlikkus töötaja kohta EL27 keskmisest, %	73,5	74,4	76,8	78	80	80	80	-	Hetkel pole põhjust prognoosi muuta. Samas erasektori TA investeeringute madal tase võib eesmärgi täitmise ohtu seada.
Koht Innovatsiooniliidu tulemustabelis	15	17	12	11	10	10	10	-	2016 on asukoht 14. TAI strateegia eesmärk (10) ei ole praeguse rahastamiskavaga realistlik, kuna Eesti indeks on alates 2014 järsult kukkumas (investeeringute vähenemise tõttu). Positsioon sõltub ka teiste riikide arengutest. Prognoositav tase 2020 on 13. Strateegia eesmärgi täitmine eeldab lisavahendeid.

² TAI strateegia sihttasemed kuni 2020 (2021. aasta kohta pole uut TAI strateegiat koostatud).

3. Programmi meetmed ja tegevused

3.1 Meede 1. Teaduse kõrge taseme ja mitmekesisuse kindlustamine

Eesti teadus on kõrgetasemeline ja mitmekesine. See on rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline ja nähtav ning katab põhilisi kõrgharidus- ja kultuurivaldkondi. Teadusasutuste võrk tegutseb tõhusalt. Taristu on nüüdisaegne. Teadlaste ja innovaatorite järelkasv on kindlustatud. Eesti on atraktiivne koht teadus- ja arendustöök ning teadlaskarjäär on populaarne.

Mõõdik	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	TAI strateegia täitmise prognoos
				Sihttase					
Doktorikraadi kaitsmistest arv õppeaastas	240	253	244	290	300	300	300	-	Strateegia sihttaseme täitmine ei ole tõenäoliselt realistlik, kuna doktoranditoetus on eraldiseisvalt endiselt väheatraktiivne ning vastuvõetavate üliõpilaste, sh doktorantide arv on langenud. Prognoositav tase 2020 on 200-250. Strateegia eesmärgi täitmine eeldab lisavahendeid. Alates 2018 tõuseb doktoranditoetus 50% võrra, mis peaks looma eeldusi doktoriõppe tulemuslikkuse paranemiseks, aga mis eraldiseisvalt ei ole veel piisav TAI strateegia eesmärgi saavutamiseks.
10% maailmas enamsiteeritud teadusartikli hulka kuuluvate Eesti kõrgetasemeliste artiklite osakaal, %	8	8,2	10	10,5	11	11	11	-	Strateegia sihttaseme täitmine ei ole praeguse rahastamiskavaga realistlik, kuna avaliku sektori investeeringud on vähenenud ja kaugenud TAI eesmärkidest. Strateegia eesmärgi täitmine eeldab lisavahendeid.
Kõrgetasemeliste artiklite arv miljoni elaniku kohta*	1674	1669		1580	1600	1600	1600	-	Täitmine pigem ületab prognoosi.

*Allikad: EHIS, EIS (European Innovation Scoreboard), EUROSTAT, Thomson Reuters Web of Science

Kõrgel tasemel haridusliku ja kultuurilise keskkonna hoidmiseks ning Eestile asukohakonkurentsivõime positsiooni kujundamiseks on vaja suurendada TA konkurentsivõimet ning tagada põhilisi valdkondi kattev mitmekesisus. Selleks tuleb hoida teaduskorralduses teaduse rahastamise kvaliteedipõhisust, arendada teadustöök atraktiivset keskkonda ning toetada kõrgkoolide ja teadusasutuste autonoomiat ja spetsialiseerumist. Tuleb eelistada investeeringuid inimvara arengusse, teha jõupingutusi akadeemilise järelkasvu tagamiseks ning teadlaste ja inseneride arvu suurendamiseks erasektoris, kaasates selleks andekaid noori nii Eestist kui ka välismaalt. Tuleb lihtsustada ja vähendada ELi tõukefondide meetmete bürokratiat ning vähendada meetmete arvu.

Tegevuste elluviimisel tuleb:

- Suurendada Eesti TA konkurentsivõimet ning tagada põhilisi teadusvaldkondi kattev mitmekesisus;

- Tagada teaduse rahastamise kvaliteedipõhisus ning luua eeldused TAI süsteemi tulemuslikkuse tõstmiseks; tagada teadus- ja arendusasutuste regulaarne kvaliteedihindamine (korraline evalveerimine);
- Suurendada teaduse rahastamise stabiilsust ning parandada teadusasutuste baasfinantseerimise ja konkurentsipõhiste uurimistoetuste tasakaalustatust, et saavutada TAI süsteemi kestlikkus ja loodud võimekuse realiseerumine;
- Tagada teadlaste ja inseneride järelkasv, sh pöörata senisest enam tähelepanu doktoriõppe süsteemsele arendamisele;
- Toetada jätkusuutliku teadlaste ja ettevõtjate kogukonna loomist ning teadus- ja arendustegevuseks, innovatsiooniks ning tehnoloogiliseks uuendustegevuseks atraktiivse keskkonna loomist;
- Arendada teadustööks atraktiivset ja nüüdisaegset töökeskkonda.

Tegevus 1.1. Institutsionaalne arendusprogramm teadus- ja arendusasutustele ja kõrgkoolidele (ASTRA) (TAI 1.1, 1.7, 2.4, 3.2)

Institutsionaalse arendusprogrammi raames toetatakse kõrgkoolide ja teadus- ja arendusasutuste vastutusvaldkondade arendamist, struktuurseid muutusi, keskendumist strateegilisele põhitegevusele ning asutuste võrgustiku korrastamist; suurendatakse teadusasutuste vastutust oma tegevuse tulemuslikkuse eest. Teadlaste ja inseneride järelkasvu tagamiseks toetatakse doktorikoole. Toetatakse ülikoolide, TA asutuste ja rakenduskõrgkoolide teenuste väljaarendamist ettevõtluskoostöö laiendamiseks (teadustaristu avamine ettevõtetele, rakendusuringute võimekuse kasvatamine jm), samuti investeringuid vastutusvaldkondade ja kasvuvaldkondade õppe- ja teadustöö kvaliteedi arendamiseks.

2018. a ühinesid Tartu Ülikooliga kaks riigi teadus- ja arendusasutust: Eesti Biokeskus ja Tartu Observatoorium. Ühinemist toetatakse ASTRA programmist.

Tegevus 1.2. Teadus- ja arendustegevuse põhiinstrumentide rakendamine, sh baasfinantseerimine ja uurimistoetused (TAI 1.2, 1.5, 1.9)

Tegevuse eesmärgiks on teadus- ja arendustegevuse põhiliste rahastusinstrumentide (baasfinantseerimine, institutsionaalsed ja personaalsed uurimistoetused, taristu ülalpidamise ja jätkusuutliku arendamise toetused jt) rakendamine ja nende mahu kasvatamine kooskõllaliselt ajutise iseloomuga tõukefondide investeringutega, et saavutada TAI süsteemi kestlikkus ja loodud võimekuse realiseerumine. Tagatakse erinevate rahastusinstrumentide koostoime ja TAI süsteemi tasakaalustatud areng. Tegevusest tagatakse järgmiste instrumentide rahastus:

- teadusasutuste baasfinantseerimine,
- konkurentsipõhised uurimistoetused ning taristu ülalpidamine,
- riigi TA asutuste tegevuskulud,
- Eesti Teadusagentuuri (ETAG) tegevustoetus (selle koosseisus väliskoostöö projektid, ettevalmistustoetuse maksmine kvaliteetsete Horisont2020 taotluste koostajatele jm (TAI 1.5.)),
- Eesti Teaduste Akadeemia (ETA) tegevustoetus (sh uurija-professorite rahastamine (TAI 1.9)).
- Muud tegevused ja kulud (Norra ja EMP välisabi, riigi TA asutuste muude tulude arvel tehtavad kulud, õppelaenud, kaudsed kulud).

Teaduse rahastamisel lähtutakse sihist saavutada baasfinantseerimise ja projektipõhise rahastamise tasakaal tasemel 50/50. 2017. aasta riigieelarves kokkulepitud teaduse põhirahastuse tõus võimaldas suurendada baasfinantseerimist ning muuta baasfinantseerimise ja uurimistoetuste omavahelist suhet tasemeni 30/70. Vastavalt RES 2018-2021 eraldatud lisavahenditele ja 2018. a riigieelarvele, on alates 2018. a võimalik baasfinantseerimise ja uurimistoetuste omavahelist suhet täiendavalt parandada tasemeni 40/60. 2018. aastal tõusis baasfinantseerimise maht 10 mln euro võrra 26,9 mln euroni. 2019.a. jätkus baasfinantseerimise tõus 12 miljoni võrra, mille tulemusena saavutatakse uurimistoetuste ja baasfinantseerimise suhe 51:49 tasakaal

2020. aastal jõutakse baasfinantseerimise ja konkurentsipõhiste uurimistoetuste omavahelise suhteni 50/50.

Alates 2017. aastast rakendused baasfinantseerimise määruse muudatused, millega suurendati lepingulise tulu osakaalu baasfinantseerimise valemis. Selle eesmärgiks on stimuleerida teadusasutuste koostööd ettevõtetega ning välisrahastuse hankimist.

Alates 2018. aastast toimub järk-järguline üleminek uuele uurimistoetuste süsteemile. 2018. aastal algatati koos kõrgharidusseadustiku väljatöötamisega ka teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse (TAKS) muutmine, mille käigus kavandati baasfinantseerimise ümberkujundamist tegevustoetuseks. TAKSi kooskõlastusringil ei nõustunud eraõiguslikud teadusasutused ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium pakutud lahendustega, mistõttu tegevustoetusele ülemineku läbirääkimised jätkuvad 2019.a. uue teadus- ja arendustegevuse strateegia koostamise käigus. Teadus- ja arendusasutuste baasfinantseerimise määruuses tehti 2018. a muudatused, mille järel loetakse kaitstud taimesordid baasfinantseerimise arvestamisel patentidega võrdväärseks ning täpsustati ka, milliseid lepinguid loetakse ettevõtluslepingute hulka kuuluvateks.

2018.a algatati Haridus- ja teadusministri määruse nr 74 „Eesti Teadusagentuuri hindamisnõukogu moodustamise kord ja töökord“ muutmine, mille käigus suurendatakse hindamisnõukogu moodustamise põhimõtteid, muutes neid läbipaistvamaks ja kaasavamaks.

Tegevus 1.3. Teaduse tippkeskuste toetamine (TAI 1.3)

Teaduse tippkeskus on oma valdkonnas rahvusvaheliselt tunnustatud uurimisrühma ühendus, mille eesmärk on kõrgetasemeliste uurimisrühmade koostöö kaudu tõsta läbiviidavate teadusuuringute taset ja tulemuslikkust. Tegevusest toetatakse teaduse tippkeskusi maailmatasemel teadusuuringute edendamisel. Rahastatakse 9 teaduse tippkeskust.

Tegevus 1.4. Teaduse ja teadushariduse populariseerimine ühiskonnas (TAI 1.6, 1.10, 2.13)

Tegevuse raames tagatakse teaduskeskus AHHA tegevustoetus, riigi teaduspreemiad ning viiakse läbi teaduse populariseerimise projektikonkurss ja tagatakse teadustööde riiklike konkursside preemiad (üliõpilaste teadustööde riikliku konkurss, õpilaste teadustööde riiklik konkurss, õpilasleiuatjate konkurss, kasvatusteaduslike tööde konkurss, teaduse populariseerimise auhind, koostööpartnerite toetamine). Rakendatakse alameedet "Teaduse populariseerimine" (TeaMe+) (telesaadet, õppematerjalid, kampaaniad jpm). Jätkatakse teadussaate „Rakett69“ toetamist. Viiakse ellu avatud taotlusvooru Teeme+ projektid, kus toetatakse süsteemseid teadust populariseerivaid üritustesarju ja tegevusi, LTT huviringide arendamist ning ettevõtete kaasamist teaduse ja LTT populariseerimisse.

Tegevus 1.5. Teaduskollektsioonide toetamine (TAI 1.11)

Toetatakse järjepidevalt teaduse ja kultuuri jaoks oluliste andmearhiivide ning teaduskollektsioonide säilitamist, täiendamist, digiteerimist ning kättesaadavaks tegemist.

Tegevus 1.6. Riikliku tähtsusega teaduse infrastruktuuri toetamine teekaardi alusel (TAI 1.12, 4.2)

2018.a toimus riikliku tähtsusega teaduse infrastruktuuride teekaardi järjekordne uuendamine. Eesmärgiks on tagada süsteemne taristu, sh digitaalse taristu arendamine ning planeerida riikliku tähtsusega teadustaristu investeringuid korrapäraselt uuendatava tegevuskava alusel, arvestades rahvusvaheliste taristutega liitumisel seatud kvaliteedingimusi. Tegevusest toetatakse osalemist ESFRI teekaardi jt rahvusvahelistes teaduse infrastruktuurides ning tagatakse HITSA/EENET-i tegevustoetus, s.h liikmemaksud. 2019.a esimeses pooles valmistatakse ette riikliku tähtsusega teaduse infrastruktuuri investeerimisettepanekute kogumise II voor (mahus ca 9 mln eurot).

3.2 Meede 2: TAI ühiskondliku ja majandusliku kasu suurendamine

Teadus- ja arendustegevus toimib Eesti ühiskonna ja majanduse huvides. See lähtub ühiskonna ja majanduse vajadustest ning tähtsustab rakendusi. Teadusasutused on motiveeritud rakendusuuringuteks ja tulemuslikuks koostööks ettevõtjate ning valitsusasutustega. Riik on rakenduslike uuringute ja arendustööde tark tellija. Sotsiaal-majanduslikel eesmärkidel tehtavate uuringute korraldus on tõhus.

Mõõdik	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	TAI strateegia täitmise prognoos
				Sihttase					
Erasektori finantseeritud avaliku sektori teadus- ja arendustegevuse kulutuste osakaal, %	6,4	4,9	5,8	6	7	7	7	-	Hetkel pole põhjust prognoosi muuta, eesmärk on saavutatav. Käivitatud on era- ja avaliku sektori koostööd soodustavad toetusmeetmed (nt rakendusuuringute toetus ja teised meetmed).
Sotsiaalmajanduslikele rakendustele (v.a akadeemilised uuringud) suunatud kulutuste osakaal riigieelarves planeeritud TA eraldistest, %*	42	37	40	39	40	40	40	-	Hetkel pole põhjust prognoosi muuta. Alates 2016.a andmetest rakendati uuendatud ametlikku OECD meetodikat, mille tulemusel tekkis sotsiaalmajanduslikel eesmärkidel rahastatud TA osakaalust täpsem ülevaade.

*Allikad: Eurostat, Statistikaamet: Kuni 2015. a andmeteni TA kulutused tegijapõhiselt, alates 2016 on Statistikaamet koostöös HTMiga rakendanud uut meetodikat ning kajastanud andmeid rahastajapõhiselt. Uut meetodikat rakendas Statistikaamet alates 2016.a andmekogumisest.

Ministeeriumite TA tegevust korraldatakse vastavalt teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduses (TAKS³) sätestatud nõuetele, mille alusel muuhulgas on kõigi ministeeriumide ülesanded teadus- ja arendustegevuse valdkonnas:

- oma valitsemisalale tarviliku teadus- ja arendustegevuse ning selle finantseerimise korraldamine;
- valdkondlike teadus- ja arendusprogrammide väljatöötamine ning nende täitmise korraldamine ning oma valitsemisala teadus- ja arendusprogrammide väljatöötamine ning nende täitmise korraldamine;
- oma valitsemisalasse kuuluva teadus- ja arendustegevuse finantseerimiseks vajalike vahendite põhjendamine ja määramine valitsemisala eelarve projekti koostamisel ning nende teadus- ja arendusasutuste eelarvete kinnitamine riigieelarves valitsemisala teadus- ja arendustegevuseks eraldatud summade ulatuses.

TAI strateegias on sätestatud, et igas ministeeriumis on määratud TA tegevuste koordineerimise eest vastutav isik (nt teadusnõunik), kes osaleb strateegia rakendusplaani koostamises ning vahendab riigieelarve planeerimisprotsessis ja ülevaadete ning aruannete koostamisel TA teemalist teavet. Lisaks sellele on TAI strateegia eesmärgiks rakendada meetmed ministeeriumide TA alase vastutuse ja võimekuse suurendamiseks, sh luua ministeeriumide vahelised koostöövormid teadus- ja arendustegevuse lisarahastamiseks ja paremaks korraldamiseks valitsemisalades, lähtudes põhimõttest, et põhivastutus sotsiaalmajanduslikel eesmärkidel rahastatava TA eest on valdkonna eest vastutaval ministeeriumil. 2019.a. on fookuses teadusnõunike nõustamine valdkondliku TA kavandamisel.

³ [Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus](#) § 13, lg 1 – Riigi Teataja I 1997, 30, 471.

TAI strateegias on sätestatud, et TAN arutab strateegia rakenduskava enne selle esitamist Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks, annab hinnangu strateegia möödunudaastasele rakendamisele ja soovitusi edaspidiseks, sh kord aastas käsitleb TAN:

- nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondade toetamise tegevusi;
- sotsiaalmajanduslike eesmärkide täitmisega seotud TAd ministriumides.

Vastavalt TAI strateegiale koostatakse rakendusplaan riigieelarve strateegia (RES) planeerimise käigus, kus ministriumide roll on nimetada oma RESi taotlustes planeeritava TA (vastavalt valitsemisfunktsioonide klassifikaatorile COFOG, ingl *classification of the functions of government*) ja kasvuvaldkondade arendamiseks mõeldud tegevused. Koostöös ministriumite ja Statistikaametiga on strateegia elluviimise üheks sihiks täpsustada TAI kulutuste arvestamise ja klassifitseerimise korda, eesmärgiga saada täpsem ja süsteemsem ülevaade tehtud kulutustest vastavalt GBAORD metoodikale (ingl *Government budget appropriations or outlays for research and development*). Samuti on oluline ministriumite vastutusvaldkondades toimuva TA tegevuste ja rahastamise süstemaatiline planeerimine ja monitoorimine, mida riigil on TAI süsteemi juhtimiseks vaja.

2019.a. I poolaastal töötatakse koostöös teadusnõunikega välja ning kirjeldatakse uues planeerimisraamistikus mehhanism, mis võimaldaks kõigis poliitikavaldkondades määrata kindlaks riigile olulised pikaajalised strateegilised uurimissuunad, teha ettepanekuid nende rahastamiseks, seirata nende elluviimist ning kohandada uurimissuundi vastavalt muutunud ühiskondlikele vajadustele. Mehhanismi väljatöötamisel hinnatakse olemasoleva institutsionaalse struktuuri toimimist ja vajaduse korral tehakse ettepanekud muuta või täpsustada selle osaliste rolli, ülesandeid ning koosseisu.

Tegevus 2.1. Riiklike programmide "Eesti keel ja kultuurimälu II" ning "Eesti keeletehnoloogia" elluviimine (TAI 2.1)

Eesmärgiks on toetada eesti keele, ajaloo ja kultuuri kõrge teadusliku tasemega uuringuid, keeletehnoloogiliste lahenduste arendamist ning soodustada nende võimalikult laialdast rakendamist. Alates 2018.a on käivitatud uus Eesti keeletehnoloogia teadus- ja arendustegevuse programm. 2018. aastal lõppes riiklik programm "Keel ja kultuurimälu II" ning 2019. a käivitati uus keele ja kultuuri valdkonna teadus- ja arendustegevuse programm „Eesti keel ja kultuur digiajastul 2019–2027“.

Tegevus 2.2. Tuumiktaristu toetamine ja avamine välistele kasutajatele (TAI 2.3)

Tegevuse elluviimine toimub läbi tuumiktaristu toetusmeetme. Tuumiktaristu on teadus- ja arendusasutusele kuuluv uurimisteemade täitmiseks vajalik taristu, mis on loodud avalikes huvides ja mida teadus- ja arendusasutuse kehtestatud tingimustel ja korras on võimalik kasutada teistel isikutel.

Tegevus 2.3. Teadusandmebaaside litsentside hankimine ja teadusraamatukogude toetamine (TAI 2.11)

Toetatakse teadusraamatukogude teavikute hankimist, elektrooniliste teadusandmebaaside ühishankeid, teaduslikul otstarbel rahvusteaviku järelkomplekteerimist, raamatukogude koondkataloog ESTER arendamist ja käigushoidmist. Riigi eelarvestrateegias 2017-2020 kokkulepitud lisavahendite arvelt on alates 2017 võimalik tagada elektrooniliste teadusandmebaaside juurdepääs senisel tasemel püsivalt riigieelarvest.

Tegevus 2.4. Riigiasutuste TA alase võimekuse tõstmine (RITA) (TAI 2.12, 2.10)

Tegevuse eesmärgiks on suurendada ministriumide TA alast vastutust ja võimekust rakendusuringute korraldamiseks ja nende kasutamiseks sotsiaalmajanduslike probleemide lahendamisel, luua ministriumide vahelised koostöövormid teadus- ja arendustegevuse lisarahastamiseks ja paremaks korraldamiseks valitsemisalades, lähtudes põhimõttest, et põhivastutus sotsiaalmajanduslikel eesmärkidel rahastatava TA eest on valdkonna eest vastutaval ministeriumil.

2016. aastal valiti välja 5 esimest valdkondliku teadus- ja arendustegevuse tugevdamise programmi (RITA) strateegilise teadus- ja arendustegevuse (TA) uuringuprojektide ideed kogumahuga 7,5 mln eurot. Nende strateegiliste teemade uurimiseks korraldas Eesti Teadusagentuur 2017. a avalikud konkursid. Strateegiliste teadus- ja arendustegevuse uuringuprojektide ideede kogumise 2. voor käivitati 2017.aastal,

TAN andis oma arvamuse 2017.a lõpus ning 2018.a jätkus üheksale heakskiidetud uuringuettepanekule täitjate otsimine ning uuringute käivitamine. 2019.a. jätkub uuringute elluviimine.

Tegevusest jätkatakse Eesti Teadusinfosüsteemi arendamist (uute moodulite väljatöötamist ja olemasolevate edasiarendamist, uute liideste ja teenuste loomist, ning ETIS-e teiste infosüsteemidega sidustatuse parandamist). RITA raames toetatakse ministriumites teadusnõunike ametikohtade loomist. Tööle on võetud 12 teadusnõunikku, neist 11 RITA programmi toel. Arvestades teadusnõunike meetme häid kogemusi on 2019.a. kavas piloteerida areadusnõunike toetamist ettevõtete haruliitudes.

3.3 Meede 3: Majandusstruktuuri muutev TAI lähtub nutikast spetsialiseerumisest

TA muudab majandusstruktuuri teadmistemahukamaks. Nutika spetsialiseerumise meetodil valitud ja juhitud TAI investeringud soodustavad kasvuvaldkondade arengut ennaktempos. Teadmismahuka ettevõtluse osakaal majanduses ja ekspordi lisandväärtus kasvavad märgatavalt.

Mõõdik	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	TAI strateegia täitmise prognoos
				Sihttase					
Kõrgtehnoloogiliste toodete ja teenuste osakaal ekspordis, %	15,6	12	Selgub 2020	14,8	15	15	15	-	Hetkel pole põhjust prognoosi muuta. Pigem ületab prognoosi.
Kõrg- ja keskkõrgtehnoloogiliste sektorite hõive osakaal koguhõives, %	8,3	8,3	8,4	8,8	9	9	9	-	Hetkel pole põhjust prognoosi muuta.

Eesti Arengufondi koordineeritud ning koostöös ettevõtjate ja teadusasutustega valminud analüüsi⁴ põhjal on nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondadeks:

- Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) horisontaalselt läbi teiste sektorite⁵
- Tervisetehnoloogiad ja -teenused⁶
- Ressursside efektiivsem kasutamine⁷

Nimetatud nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondi toetatakse strateegia meetme nr 3 tegevuste kaudu, aga nutika spetsialiseerumise eesmärkidesse võivad panustada ka teised, sh horisontaalse iseloomuga meetmed.

Nutika spetsialiseerumise strateegiline raamistik on kirjeldatud TAI strateegia peatükis 5.2., kus on öeldud, et strateegiate juhtimis-, seire- ja koordinatsioonisüsteemi täpsem kirjeldus ning tööjaotus kajastatakse TAI strateegia ning ettevõtluse kasvustrateegia rakendusplaanides.

Nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondade arendamise juhtimiseks on majandus- ja kommunikatsiooniministri 10.02.2014.a käskkirjaga nr 14-004 kokku kutsutud juhtkomitee, kuhu kuuluvad ministriumite, Riigikantselei, Rektorite Nõukogu ja ettevõtjate esindajad. Juhtkomitee ülesandeks on jälgida nutika spetsialiseerumise püstitatud eesmärkide täitmist ja nende suunas liikumist ning vajadusel teha ministriumidele, Innovatsioonipoliitika komisjonile ja Teaduspoliitika komisjonile ettepanekuid muudatusteks strateegiate meetmetes ja tegevustes või algatada strateegiate muutmine.

Tegevus 3.1. Nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondade rakendusüuringute toetamine (TAI 3.1.)

⁴ Eesti Arengufond, „Nutikas spetsialiseerumine - Kvalitatiivne analüüs”, 20.02.2013, http://www.arengufond.ee/upload/Editor/Publikatsioonid/Nutikas%20spetsialiseerumine%2020_02_2013.pdf.

⁵ näiteks IKT kasutamine tööstuses (sh automatiseerimine ja robotika), küberturvalisus, tarkvara arendamine.

⁶ näiteks biotehnoloogia, e-tervis (IT kasutamine meditsiiniteenuste ja -toodete arendamiseks).

⁷ näiteks materjaliteadus- ja tööstus, innovaatiline ehitus ehk „tark maja”, tervist toetav toit, keemiatööstus (põlevkivi efektiivsem kasutamine).

Rakendatakse nutika spetsialiseerumise rakendusuuringute toetamise tegevused SA Archimedes ja SA Eesti Teadusagentuuri koostöös. Toetuse andmise eesmärgiks on:

- 1) Aidata kaasa ettevõtjate huvides läbi viidavate rakendusuuringute ja tootearenduse rahastamisele avalikes TA asutustes;
- 2) tõsta Eesti avalike TA asutuste motivatsiooni ja valmisolekut ettevõtlusele vajalike rakendusuuringute ja tootearendusprojektide läbiviimiseks kasvuvaldkondades;
- 3) soodustada teadmussiiret ettevõtete ja Eesti avalike TA asutuste vahel.

Toetuse andmise tulemusena toimib Eesti teadus- ja arendustegevus senisest enam ühiskonna ja majanduse huvides ning teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooni süsteem toetab majandusstruktuuri muutumist teadmistemahukamaks. Samuti on eesmärk, et Eesti avalikud TA asutused teeksid rohkem koostööd ettevõtetega. Rakendusuuringute elluviimise tulemusel kasvab TA asutuste ja ettevõtete koostööprojektide arv ja tulemuslikkus ning ettevõtted saavad toote/teenuse edasiseks arendamiseks vajalikku informatsiooni, oskusteavet ja tehnoloogilisi lahendusi. Tootearenduse tulemusel saavad ettevõtted oma toote/teenuse prototüübi testitud toimimiskeskkonnas, viimistleda ja kvalifitseerida süsteeme ning testida toodet/teenust reaalselt eksisteerival kujul toimimiskeskkonnas.

Kokku on alates 2016. aastast esitatud 101 taotlust, millest rahastatud on 43 taotlust toetuse mahus ligikaudu 15 miljonit eurot. 2019. aastal tegevused jätkuvad, ettevõtetel on taotlusi võimalik esitada 2020. aasta septembrikuuni. IV voorus toimub taotlemine vastavalt uuendatud tingimustele, mis võimaldavad ettevõtetel senisest enam panustada projekti raames tehtavasse teadus- ja arendustegevusse.

Tegevus 3.2. Kõrghariduse erialastipendiumid nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondades (TAI 3.2., 3.4.)

Eesmärgiks on toetada kasvuvaldkondade teadlaste ning inseneride järel- ja juurdekasvu. Jätkatakse ülikoolide ja ettevõtete koostöös pakutava doktorantuuri toetamist.

Tegevus 3.3. Majanduse kasvuvaldkondades teadus- ja arendustegevuse ja kõrghariduse toetamine (TAI 3.1., 3.2.)

Eesti majandusareng vajab uusi kasvuallikaid, mis saaksid tekkida ennekõike läbi olemasolevate tugevuste võimendamise. IKT ja ressursside valdkonnas on tugev potentsiaal majanduse kiireks arenguks. Nii IKT kui ressursside väärindamise valdkonnas on kavas laiendada ülikoolide teadus- ja arendustegevust, tugevdada seoseid teiste valdkondadega (sh tööstuse digitaliseerimine, kõrgharidus) kui tugevdada kompetentse ettevõtete, ülikoolide ja ministeeriumiet koostöös valitud IKT eelisarengu suundades, Resursside väärindamise (puit, toit ja maavarad) valdkonnas alustati 2018.a. ettevõtete ootuste väljaselgitamisega koostööle teadusasutustega, selle põhjal kujundatakse 2019.a. I poolaastal programmi sisu. Programmide tulemusena moderniseeritakse ja mehitatakse ülikoolide õppetoolid ja uurimisgrupid, milles IKT-l või ressursside väärindamisel on oluline osa. Samuti tugevdatakse teaduslikku taset IKT ja ressursside väärindamise põhierialadel, Hea teaduslik tase on eelduseks õppe kõrgele kvaliteedile. IKT ja ressursside väärindamise teadus- ja arendustegevuse finantseerimine võimaldab ülikoolidel palgata kõrgetasemelisi teadustöötajaid, õppejõude ning pöörata tähelepanu teadlaste ja inseneride järelkasvu tagamisele arvestades seejuures koostöös ettevõtetega määratletud arengusuundi. See kõik loob eeldusi ülikoolide ja ettevõtete koostöö laiendamiseks, erasektori poolt finantseeritud avaliku sektori kulutuste mahu ja osakaalu tõusuks ning tippspetsialistide ettevalmistamiseks ettevõtlusele (IKT doktorikraadi kaitsnutest ligi 75% töötab ettevõtluses ning üle 30% ettevõtlussektori TA-kuludest tehakse IKT valdkonna ettevõtetes).

Tegevus 3.4 Teadustulemuste innovatsiooni- ja turupotentsiaali arendamine (Proof of Concept)

Selleks, et silmapaistvad teadustulemused jõuaksid praktiliste rakendusteni, on vaja luua teadlastele täiendavaid stiimuleid. Kavandatav eksperimenaalarenduse grant on konkurentsipõhine uurimistoetus eksperimenaalarenduseks, et luua eeldusi teadustulemuste kommertsialiseerimiseks ja/või neid eeldusi testida.

2018. a töötatakse välja toetuse andmise tingimused koostöös erinevate osapooltega ning 2019. a II poolaastal on kavas piloteerida eksperimenaalarenduse grandit rakendamist. Juhul, kui uue granditüübi loomine ennast õigustab (huvi on piisav, taotlused on asjakohased, tulemused vastavad eksperimenaalarendusele seatavatele ootustele), on plaanis järk-järgult arendusgrande taotlusvoorude mahtu suurendada lisavahendite arvelt.

3.4 Meede 4: Eesti osaluse ja nähtavuse suurendamine rahvusvahelises TAI alases koostöös

Eesti on rahvusvahelises TAI alases koostöös aktiivne ja nähtav. Riikideülene koostöö aitab lahendada Eesti ja maailma ees seisvaid ülesandeid. Eesti osaleb partnerina Euroopa teadusruumi algatustes (sh teadustegevuse ühiskavandamises), Euroopa innovatsioonipartnerluses, Balti ja Põhjala ühisruumi algatustes, rahvusvahelistes teadustaristutes. Ettevõtjatele on kättesaadavad maailma uusimad TAI tulemused, avatud koostöövõimalused ja taristu.

Mõõdik	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	TAI strateegia täitmise prognoos
				Sihttase					
Eesti edukus ELi teadus- ja arendustegevuse raamprogrammis Horisont 2020: võidetud lepingute maht elaniku kohta, % ELi keskmisest, kusjuures EL = 100	130	140	148	99	100	100	100	-	Hetkel pole põhjust prognoosi muuta. Pigem ületab prognoosi.
Rahvusvaheliselt koordineeritud uurimistöö osakaal riigi rahastatud TAs, %	2,83			2,9	3	3	3	-	Hetkel pole põhjust prognoosi muuta.

Allikas: Eurostat, Horisont 2020 andmebaas.

Tegevuste elluviimisel tuleb:

- Toetada Eesti osalemist partnerina Euroopa Teadusruumi algatustes, sh teadustegevuse ühiskavandamises ja teadusprogrammides, vastavalt ministeeriumite prioriteetidele ning Eesti sotsiaalmajanduslikele eesmärkidele;
- Arendada Eesti teaduskoostöö võimalusi Põhjala ja Balti regioonis;
- Toetada Eesti teadlaste ja inseneride juurdepääsu rahvusvahelisele teadustaristule, sh osaleda teadustöö infrastruktuuride Euroopa strateegiafoorumi (ESFRI) tegevuskava kaudu Eestile olulisemate teadustaristute rajamisel.

Väikeriigina ja piiratud ressursside tingimustes pole Eestil võimalik igal pool osaleda - seetõttu on vaja teha valikuid. Valikute tegemise aluseks on Vabariigi Valitsuse 05.02.2015.a korraldusega nr. 61 heaks kiidetud "Eesti osaluse strateegiline raamistik Euroopa Liidu teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni partnerlustes"⁸. Strateegiline raamistik määrab partnerlustes riigi osaluse põhimõtted, kirjeldab valikute tegemise otsustusprotsessi ja erinevate osapoolte rollijaotuse.

Tegevus 4.1. Teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumise, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine (1.4, 1.5, 1.6, 1.8, 1.9, 2.2, 4.3, 4.4, 4.5)

Tegevuste „Mobilitas Pluss“ ja „DoRa Pluss“ raames toetatakse teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumist mitmel moel. Eesmärgiks on tagada ministeeriumide üleses koostöös Eesti osalemine Euroopa teadusruumi algatustes (sh teadustegevuse ühiskavandamises, Euroopa innovatsioonipartnerluses, Balti ja Põhjala ühisruumi algatustes) ning Eesti teadus- ja arendustegevuse programmide avatus rahvusvaheliseks koostööks vastastikku kasulikel alustel, arendada koostöövõimalusi kolmandate riikide teadlaste ja teadusasutustega. Vastavaid võimalusi analüüsitakse. Eelistatakse koostööplatvorme, mis on sisse seatud EL tasandil kolmandate riikidega teaduskoostöö toetamiseks. Jätkatakse Eesti teaduse rahvusvahelist tutvustamist ning "Research in Estonia" ja „Study in Estonia“ turundustegevusi.

Tegevus 4.2. Rahvusvaheliste koostöölepingute toetamine ja rahvusvaheliste teadusorganisatsioonide liikmemaksud

⁸ https://www.hm.ee/sites/default/files/eesti_el_tai_partnerlustes_osalemise_strateegilise_raamistiku_eelnou.pdf.

Eesmärgiks on luua Eesti ettevõtetele ning teadus- ja arendusasutustele võimalusi saada kõrgtehnoloogilisi tellimusi rahvusvahelistes teadustaristutes (sealhulgas Euroopa Tuumauuringute Organisatsioonis, Euroopa Kosmoseagentuuris, teaduskeskuses European Spallation Source (ESS), rahvusvahelise katsetermotuumareaktori (ITER) juures, MAX-LABis jm) osalemise kaudu. Alates 2019. a tagatakse Eesti kohustused Euroopa Neutronkiirgusallika European Spallation Source (ESS) rajamisel ning ülalpidamiskulude katmisel ning Euroopa Kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõttes (EuroHPC).

4. Programmi elluviimist toetavad ja võimaldavad poliitikainstrumendid

Programmi viiakse ellu eesmärgiga täita **Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2014-2020 „Teadmistepõhine Eesti”** eesmärke aastatel 2020-2023. Programm on kooskõlas TAI strateegia põhimõtetega.

Programm on seotud EÕS-i kõrgharidusprogrammiga, kus on kavandatud doktoriõppe põhirahastus. Kõrgharidusprogrammi elluviimine aitab tagada teadlaste ja inseneride järelkasvu (TAI 1.7.).

Programmi tegevused, mis on suunatud teadusasutuste ning ettevõtete koostöö tihendamisele, on seotud Ettevõtluse kasvustrateegia tegevustega 2014-2020 (ja vastupidi).

2018. aastal algatai Eesti TAI süsteemi rahvusvaheline välishindamine Euroopa Komisjoni *Policy Support Facility* kaudu. Hindamine viiakse läbi HTM, MKM, Riigikantselei ja teiste partnerite koostöös, võttes arvesse TAN antud soovitusi ja suuniseid. Välishindamise tulemusi kasutatakse eelkõige uue TAI strateegiaperioodi 2021+ ettevalmistamiseks, kuid võimalusel arvestatakse soovitusi ka käesoleva TAI programmi uuendamisel aastatel 2019-2020.

Vabariigi Valitsus on andnud suunised alustada teaduse- ja arendustegevuse ning innovatsiooni ja ettevõtluse ühendatud arengukava väljatöötamist. Arengukava väljatöötamise ettepanek on esitatud koostöös MKMiga valitsusele.

5. Programmi tegevuste eeldatav mõju läbivatele teemadele

Läbivad teemad	Programmi mõju läbivate eesmärkude saavutamisel
Võrdsed võimalused	Positiivne: Tegevustel on puutumus kõikide võrdsete võimaluste läbiva teema alla kuuluvate sihtgruppidega. Tegevused panustavad võrdõiguslikkuse tagamisele hariduses, teaduses ja tööturul ning naiste ja meeste võrdse osalemise otsustusprotsessis täitmisesse läbi teaduspõhise TA poliitika korralduse. Toetatakse akadeemiliste ametikohtade konkursside avatust. Ametikohtade täitmisel, toetuste eraldamisel ja otsustuskogudes jälgitakse võrdsete võimaluste, sh soolise tasakaalu tagamist. Teadlase karjäärimudeli arendamisel arvestatakse võrdsete võimaluste põhimõtetega.
Regionaalareng	Positiivne: Tegevused panustavad riigi keskvalitsuse tegevuste kooskõlastamisesse kohalike ja piirkondlike arengustrateegiatega ning kohalikul ja regionaalsel tasandil arendus- ja planeerimisalase võimekuse täitmisesse läbi strateegilise TAI juhtimise parandamise ning arendus- ja planeerimisalase võimekuse tõstmise. Näiteks nutikas spetsialiseerumine omab positiivset mõju regionaalarengule, kuna mitmed tegevused põhinevad just piirkondlikel eeldustel ning kus on kokkupuuted spetsialiseerumisega (näiteks kohaliku ressursi väärimine, sh puit, toit ja põlevkivi).
Infoühiskond	Positiivne: Tegevused panustavad IKT-sektori lisandväärtuse ja uuenduslikkuse kasvule, kuna IKT sektor on üks nutika spetsialiseerumise kasvualadest. Tegevused panustavad IKT nutika kasutamise valdkonnas riigihalduse või avalike teenuste osutamise korraldamiseks täitmisesse. Lisaks soodustavad toetatavad tegevused noorte siirdumist IT valdkonda (nt erialastipendiumid ja populariseerimine). Toetatakse teadusvaldkonna e-teenuste jätkuvat arengut (ETIS); toetatakse avatud juurdepääsu teadusinfole; toetatakse IT-ga seotud teadustaristu arendamist ning osalemist üle-euroopalistes teadustaristutes (sh e-taristutes).
Riigivalitsemise	Positiivne: tegevuste elluviimisel on üheks eesmärgiks luua senisest tõhusamad TAI tegevuste koordineerimise mehhanismid. Tegevused panustavad ministeeriumide TA-alase võimekuse ja kompetentsi kasvatamisse ning parandatakse ministeeriumidevahelist koostööd.
Keskkonnahoid ja kliima	Positiivne: Tegevuste elluviimine võimaldab luua tingimused ja eeldused vastava teadusalase kompetentsi arenguks Eestis. Parandatakse teadlikkust keskkonna valdkonnas toimuva TA osas ning tõhustatakse seeläbi teaduspõhist TAI strateegilist juhtimist antud valdkonnas. Toetatavad tegevused tõstavad ka noorte pädevust loodusteaduste ja tehnoloogia valdkonnas, sh nende teadlikkust ja oskusi keskkonna ja säästlike keskkonnatehnoloogiate suhtes (seos teaduse populariseerimisega).

6. Programmi juhtimiskorraldus

TAI strateegia on tihedalt seotud „Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014-2020“, mistõttu on vaja silmas pidada nende strateegiatega vahelist selget tööjaotust nii planeerimis- kui ka rakendustasandil. Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni alases MKM-i ja HTM-i vahelises tööjaotuses on lähtutud põhimõttest, et vastavalt Vabariigi Valitsuse seadusele, teadus- ja arendustegevuse korralduse seadusele ja ministeeriumite põhimäärustele juhib kumbki ministeerium oma institutsiooni vastutusallas olevaid tegevusi.

TAI programmi elluviimist juhib Haridus- ja Teadusministeerium (teadusosakond) ning lisaks ministeeriumile viivad programmi tegevusi ellu SA Eesti Teadusagentuur, SA Archimedes, HITSA, SA Teaduskeskus AHHA ning teadus- ja arendusasutused jt osapooled.

Programmi täitmise kohta antakse aru igal aastal. Aastaruande projekti koostab Haridus- ja Teadusministeerium koos programmi täiendamise eelnõuga, lõplik aruanne kinnitatakse ning esitatakse Rahandusministeeriumile ja Riigikontrollile hiljemalt 31. maiks.

7. Tegevuskava

Meetme nr	Tegevus	Vastutaja / elluviija	Tegevuse kirjeldus			
			2018	2019	2020	2021-2022
1. Teaduse kõrge taseme ja mitmekesisuse kindlustamine	1.1. Institutsionaalne arendusprogramm teadus- ja arendusasutustele ja kõrgkoolidele (ASTRA)	SA Archimedes HTM	Projektide rakendamine ja investeeringute tegemine vastavalt Vabariigi Valitsuse 10.06.2016 investeeringute kavale.			
	1.2. Teadus- ja arendustegevuse põhiinstrumentide rakendamine, sh baasfinantseerimine ja uurimistoetused	ETAG HTM	Baasfinantseerimise osakaalu suurendamine kuni 40%-ni. Ettevalmistused uue uurimistoetuste ja tegevustoetuse kontseptsiooni rakendamiseks (KHS + TAKS uuendamine)	Baasfinantseerimise osakaalu edasine suurendamine sõltub RES võimalustest ja otsustest. Uurimistoetuste uue kontseptsiooni rakendamise ulatus sõltub teaduse rahastamise võimalustest ja otsustest		
	1.3. Teaduse tippkeskuste toetamine	SA Archimedes HTM	Toetatakse 9 teaduse tippkeskuse tööd. Oodatavad tulemused on kirjeldatud meetme tingimuses.			
	1.4. Teaduse ja teadushariduse populariseerimine ühiskonnas	ETAG SA Archimedes AHHAA HTM	Teaduse populariseerimise programmi „TeaMe+“ ja avatud taotlusvooru „Teeme+“ elluviimine. . Viiakse ellu iga-aastased teaduse populariseerimise projektid ja konkursid.			
	1.5. Teaduskollektsioonide toetamine	HTM	Teaduskollektsioonide toetamine vastavalt haridus- ja teadusministri määrusele. Tagatud on teaduskollektsioonide kogumine, kättesaadavaks tegemine ja pikaajaline säilitamine.			
	1.6. Riikliku tähtsusega teaduse infrastruktuuri toetamine teekaardi alusel	SA Archimedes HTM	Investeeringute tegemine 13 objekti arendamiseks, mis on kantud VV investeeringute kavas Teaduse infrastruktuuri teekaardi uuendamine 2018.aastal	Uue investeerimis-ettepanekute kogumise vooru läbiviimine (pärast teekaardi uuendamist)	Projektide rakendamine ja investeeringute tegemine vastavalt Vabariigi Valitsuse investeeringute kavale.	
2. TAI ühiskondliku ja majandusliku kasu suurendamine	2.1. Riiklike programmide "Eesti keel ja kultuurimälu II" ning "Eesti keeletehnoloogia" elluviimine	HTM	Programmide rakendamine vastavalt programmis seatud eesmärkidele ja tingimustele Alates 2018.a Käivitatakse Eesti keeletehnoloogia uus jätku-programm	Programmide rakendamine		
	2.2. Tuumiktaristu toetamine ja avamine väliste kasutajatele	ETAG	Tuumiktaristu objektide toetamine.			
	2.3. Teadusandmebaaside litsentside hankimine ja teadusraamatukogude toetamine	HTM	Toetatakse ELNET Konsortiumi teadusandmebaaside litsentside hankimisel vastavalt ühishanke kavale. Toetatakse teadusraamatukogude teavikute soetamisi vastavalt haridus- ja teadusministri määrusele. Jätkatakse ESTER andmebaasi toetamist			

	2.4. Riigiasutuste TA alase võimekuse tõstmine (RITA)	ETAG	Viiakse läbi avalikud konkursid TANis heakskiidetud strateegilise TA teema uurimiseks. Jätkuvalt toetatakse teadusnõunike ametikohtu ministeeriumites.	Meetme rakendamine vastavalt toetuse andmise tingimustele.
3. Majandusstruktuuri muutev TAI lähtub nutikast spetsialiseerumisest	3.1. Nutika spetsialiseerumise kasvualdkondade rakendusuringute toetamine	SA Archimedes ETAG	Meetme rakendamine vastavalt toetuse andmise tingimustele.	
	3.2. Kõrghariduse erialastipendiumid nutika spetsialiseerumise kasvualdkondades	SA Archimedes	Meetme rakendamine vastavalt toetuse andmise tingimustele.	
	3.3 Majanduse kasvualdkondades teadus- ja arendustegevuse ja kõrghariduse toetamine	HTM HITSA	2017.a toetuse andmise tingimuste väljatöötamine ning kinnitamine 2018.a I kvartalis	Alates 2018.a meetme rakendamine vastavalt toetuse andmise tingimustele.
	3.4 Teadustulemuste innovatsiooni- ja turupotentsiaali arendamine			
4. Eesti osaluse ja nähtavuse suurendamine rahvusvahelises TAI alases koostöös	4.1. Teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumise, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine	ETAG SA Archimedes	Mobilitas Pluss ja Dora Pluss rakendamine vastavalt toetuse andmise tingimustele	
	4.2. Rahvusvaheliste koostöölepingute toetamine ja rahvusvaheliste teadusorganisatsioonide liikmemaksud	HTM	Toetatakse Eesti osalemist CERNis vastavalt Eesti ja CERNi koostöölepingule. Toetatakse Eesti osalemist teistes rahvusvahelistes teadusorganisatsioonides.	

Katrin Pihor
teadusosakonna juhataja